

sabb államban. — Az 1927. évi világkereskedelem — Fontosabb államok és világcsatornák tengeri hajóforgalma 1927-ben. — Az 1927. évi és 1928. első negyedévi vas- és acélpiac. — A német részvénytársaságok 1927 dec. 31-én. — Házasságkötések, születések és halálozások a Németbirodalomban 1927. harmadik negyedében. — Sztrájkok és kizárások a Németbirodalomban 1927-ben. — Ausztria 1926. évi kriminalitása. — (8. évf. 8. sz.). — Az élelmezési és élvezeti ipar a Németbirodalomban az 1925. évi üzemi számlálás szerint. — Építkezések a Németbirodalomban 1927-ben. — A világ gyapottermelése az 1925/6. és 1926/7. években. — Fontosabb államok vasutai. — A birodalmi adóbevételek az 1927. pénzügyi évben. — A házasságok termékenysége Európa államai-ban. — A telektulajdonváltások 53 német nagy- és középvárosban 1927. I. felében.

Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft (84. köt. 3. f., Tübingen 1928, ném.). — Rohden R.: Pártügyek és problémák a mo-

dern Franciaországban. — Ammon A.: A nemzetgazdaságtan mai feladatai. — Egner E.: A kénysermegtakarítás tanához. — v. Rauchhaupt W.: A pánamerikai jogfejlődés. — Luft H.: A csökkenő produktivitásbérskála.

Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft (64. évf. 1. f., Bazel 1927, ném.-fr.). — Sommer L.: Kereskedelmi politika és pénzügyi politika. — Schwarz A.: Az 1925. évi német foglalkozási és üzemi számlálás. — Schenker O.: Statisztikai számok összehasonlíthatósága. — Dalcher P.: Szezonigadozások kiküszöbölése a létfenntartási költségek indexeinek számításából. — Mori P. és Wyler J.: A svájci nemzeti jövedelem. — Hemmer E.: Az exporthitelbiztosítás és bevezetése Svájcban. — Stein P.: Túlnépesedés Svájcban. — Howald O. és v. Meyenburg K.: A svájci földműveléskárság jövedelmezőség számításának kritikájához.

◎ E G Y É B ◎

Régi statisztikai adatok.

Données statistiques anciennes.

Családi állapot.

Etat civil.

A családi állapotra vonatkozó adatoknak — itt-ott a 18. század közepéig is visszamenő — vizsgálata azt mutatja, hogy a házasságok egyéneknek az össznépeségben elfoglalt aránya az államok nagyobb részében csökkenő tendenciájú.

Hogy némelyik országban — legalább is amióta idevonatkozó adataink vannak — ez a csökkenő irányzat minő szabályszerűséggel jelentkezett, illusztráljuk a normális népmegoszlású, zavaró hatásoktól aránylag kevésbé befolyásolt Svédország és Norvégia adataival.

Svédországban 1000 lélekre esett 15—45 éves férjes nő:

1750 körül	113
1880 „	107
1850 „	100
1900 „	88

Norvégiában:

1800 körül	103
1850 „	96
1900 „	91

A házasság intézményére épített társadalmunk e szomorú jelensége szerencsére csak nagy általánosságban konstatálható; elég szép számmal vannak oly államok is, amelyekben a házasság egyének arányszáma az idők folyamán növekedett.

A népesség családi állapot szerinti megoszlásának mikénti alakulása számos tényezőtől függ, amelyeknek összeshívódése eredményezi a családi állapot arányszámainak államonként eltérő voltát s időnkinti változását az egyes államokon belül is.

Igy előnyösen befolyásolják a családi állapot szerinti megoszlást bizonyos faji tulajdonságok, az éghajlat, az életviszonyok egyszerűsége, a foglalkozásnak a családi életre való utaltsága (pl. földművelés), kedvező gazdasági viszonyok, a házasságra és válásra vonatkozó megfelelő közigazgatási, igazságszolgáltatási rendszabályok, a házasságkötéseket gátoló hosszabb háborúk befejezése utáni reakció, a házasságképes korcsoportnak a népességben elfoglalt nagyobb aránya.

Az utóbbi tényező fontos szerepe folytán az I. sz. táblázatban a családi állapot szerinti megoszlást a népességnek csupán a házasságképes korú

I. 100 házasságképes korú¹⁾ férfire, ill., nőre esett:

Il y a eu sur 100 hommes,¹⁾ respectivement sur 100 femmes d'âge à se marier :

Ország Pays	Év — Année	Hommes				Femmes		
		Nőtlen célibataires	Nős — mariés	Özvegy, elvált veufs et divorcés	Hajadon célibataires	Férjes mariés	Özvegy, elvált veuves et divorcées	t é r f i
Németország — Allemagne .. .	1880	34-78	59-43	5-79	35-79	51-20	13-01	
	1900	34-66	60-18	5-16	35-2	51-97	12-81	
	1910	34-08	61-10	4-82	34-69	53-10	12-21	
	1925	31-66	63-47	4-87	35-35	52-35	12-30	
Ausztria — Autriche .. .	1880	35-33	59-71	4-96	36-53	51-26	12-21	
	1900	36-19	58-90	4-91	36-64	51-04	12-32	
	1910	34-94	59-83	5-23	35-37	52-03	12-60	
	1920	41-34	52-31	6-35	42-57	43-12	14-31	
Magyarország — Hongrie .. .	1880	21-35	73-23	5-42	19-74	61-08	16-18	
	1900	25-23	69-22	5-55	23-31	62-49	14-20	
	1910	25-01	69-06	5-93	23-28	62-49	14-23	
	1920	27-84	66-71	5-45	27-35	56-74	15-91	
Belgium — Belgique .. .	1846	43-78	49-81	6-41	44-78	44-59	10-63	
	1880	40-28	52-62	7-10	41-38	47-49	11-13	
	1900	38-15	55-53	6-32	39-43	49-46	11-11	
	1910	35-21	58-76	6-03	36-87	52-45	10-68	
Bulgária — Bulgarie .. .	1888	11-84	82-71	5-45	13-06	75-69	11-25	
	1900	19-79	74-10	6-11	20-47	68-74	10-79	
	1910	20-11	73-85	6-04	19-97	69-78	10-25	
	1920	20-33	73-37	6-30	2-32	64-17	13-51	
Dánia — Danemark .. .	1850	38-25	56-09	5-66	39-52	48-24	12-24	
	1880	34-52	58-97	6-51	37-00	50-62	12-38	
	1901	33-14	60-13	6-73	37-53	49-96	12-51	
	1911	32-60	61-10	6-30	37-30	50-64	12-06	
Spanyolország — Espagne .. .	1887	28-13	64-38	7-49	30-26	55-86	13-88	
	1900	29-24	63-63	7-13	32-05	54-28	13-67	
	1910	29-77	63-10	7-13	32-27	54-20	13-53	
	1920	27-41	64-45	8-14	34-82	51-61	13-57	
Franciaország — France .. .	1851	34-04	58-91	7-05	34-50	52-70	12-80	
	1881	32-30	59-57	8-13	31-38	54-38	14-24	
	1901	30-66	61-50	7-84	28-75	54-73	16-52	
	1911	29-26	63-16	7-58	27-00	56-12	16-88	
Nagy-Britannia — Gr.-Bretagne .. .	1851	37-63	56-02	6-35	42-04	46-14	11-82	
	1901	38-23	50-03	5-74	42-00	46-96	11-04	
	1911	37-77	56-45	5-78	41-51	47-90	10-59	
	1920	31-52	62-89	5-59	37-44	51-36	11-20	
Olaszország — Italie .. .	1881	35-15	58-37	6-48	32-65	53-72	13-63	
	1901	33-29	60-01	6-70	31-99	54-63	13-38	
	1911	32-19	61-17	6-64	32-56	54-61	12-83	
	1920	34-21	59-33	6-46	35-30	51-80	12-90	
Norvégia — Norvège .. .	1855	38-25	56-22	5-53	41-56	47-54	10-90	
	1875	37-04	59-61	6-35	41-69	46-97	11-34	
	1900	34-81	58-45	6-74	41-41	46-99	11-60	
	1910	34-84	58-35	6-81	42-05	46-38	11-57	
Németalföld — Pays-Bas .. .	1849	41-05	52-04	6-91	43-05	44-45	12-50	
	1879	35-70	57-96	6-34	37-94	50-71	11-35	
	1900	36-94	50-86	6-20	39-92	49-37	10-71	
	1910	35-92	58-21	5-87	39-31	50-84	9-85	
Portugália — Portugal .. .	1878	36-15	56-97	5-58	38-56	52-29	9-15	
	1900	35-40	58-35	6-25	40-62	46-80	12-58	
	1910	34-56	59-22	6-22	39-88	47-54	12-58	
	1920	35-34	58-50	6-16	40-62	46-62	12-76	
Finnország — Finlande .. .	1880	35-29	59-27	5-44	36-97	50-34	12-69	
	1900	37-30	57-53	5-17	37-96	50-19	11-92	
	1910	40-02	54-73	5-25	39-63	48-51	11-86	
	1920	44-18	50-45	5-37	43-54	43-72	12-74	
Svédország — Suède .. .	1880	36-84	57-19	5-97	41-16	47-06	11-78	
	1900	37-65	55-68	6-67	41-24	46-82	11-94	
	1910	38-75	54-69	6-56	42-07	46-36	11-57	
	1920	40-00	53-41	6-59	42-64	45-98	11-38	
Svájc — Suisse .. .	1880	39-55	53-37	7-08	40-73	46-22	13-05	
	1900	40-18	53-31	6-51	40-98	45-93	13-09	
	1910	39-19	54-69	6-12	39-94	47-20	12-86	
	1920	38-67	55-23	6-10	41-86	45-44	12-70	

¹⁾ Nők 15, férfiak 18 éven felül. (Az ennél fiatalabb nem hajadon, illetve nem nőtlen egyének az arányszám kiszámításánál házasságképes korúaknak vétettek). — Pour les femmes, au-dessus de 15 ans; pour les hommes, au-dessus de 18 ans. (Dans le calcul du nombre proportionnel, les personnes non célibataires plus jeunes ont été considérées comme d'âge à se marier.)

résznél (a 15 éven felüli nőknél s a 18 éven felüli férfiaknál) tettük vizsgálat tárgyává.²⁾

Táblázatunk adatai felhívják a figyelmet arra a régóta észrevett demográfiai jelenségre, is, hogy a férjes nők arányszáma általában kisebb a nős férfiak arányszámánál, ami főleg annak tulajdonítható, hogy a házasságok sűrűbben bomlanak fel a rendszerint idősebb férj, mint a nő halála által. Ugyanezen okból az özvegyek arányszáma a nőknél magasabb: általában 10-en felül mozog, míg a férfiaké 5—6 körül van.

Az I. sz. táblázat adatainak részletes méltatása ezúttal nem célunk, csupán néhány feltűnő jelenségre utalunk.

A táblázatban közölt országok között a férjes nők és nős férfiak arányszáma legmagasabb *Belgium* és *Franciaországban*, ahol 1888-ban 100 házasságképes korú (18 éven felüli) férfiből nős 83 volt. A nem házasok között viszont a legmagasabb *Belgium* és *Finnország* arányszáma: az előbbi országban a múlt század közepén, az utóbbiban 1920-ban 43—45, mind a hajadonok, mind a nőtlen férfiak körében.

Az elváltak és özvegyek együttes csoportjának arányszáma *Franciaországban* maximális: 1920-ban 19 özvegy és elvált nő esett 100 tizenötéven felüli nőre.

Az elválások szaporodása 1920-ig még nem érezhető hatását az özvegyeket és elváltakat összetítő arányszámban, sőt a háborúelőtti félszázad folyamán az együttes kategóriájuk arányszáma inkább csökkenni látszik.

II. sz. táblázatunkban egész a múlt század elejéig (két országnál 1750-ig) visszatekintően tudjuk néhány ország családi állapot szerinti megoszlásának adatait bemutatni, de itt már csak a házasságképes kort el nem ért egyének levonása nélkül kiszámított arányszámokat adhatjuk.

E táblázat adatainál is feltűnik a házasok kategóriájának folytonos csökkenése; csupán *Németalföld* és *Franciaország* kivétel. Az itt közölt adatok megvilágításául idézzük *Sundbärg* standard arányszámait, akinek számításai szerint az ideális megoszlású népességben 100 férfira esik: nőtlen 61-2, nős 35-1, özvegy, elvált 3-7, 100 nőre pedig esik: hajadon 57-7, férjes 33-5, özvegy, elvált 8-8.

²⁾ Még így is kiküszöböletlen maradt azonban a megfigyelt népességkategórián belüli kortagozódás hatása.

II. 100 nőre, illetve férfitra esett :

Il y a eu sur 100 femmes, respectivement sur 100 hommes :

O r s z á g — P a y s	A u t o u r d e												1910					
	1750						1800											
	k ö r ü l																	
	nőtlen, hajadon		házas		özvegy, elvált		nőtlen, hajadon		házas		özvegy, elvált		nőtlen, hajadon		házas		özvegy, elvált	
férfi — Hommes célibat.	nő — Femmes célibat.	férfi — Hommes mariés	nő — Femmes mariées	férfi — Veufs et divorcés	nő — Veuves et divorcées	férfi — Hommes célibat.	nő — Femmes célibat.	férfi — Hommes mariés	nő — Femmes mariées	férfi — Veufs et divorcés	nő — Veuves et divorcées	férfi — Hommes célibat.	nő — Femmes célibat.	férfi — Hommes mariés	nő — Femmes mariées	férfi — Veufs et divorcés	nő — Veuves et divorcées	
Dánia — Danemark..	59.8	55.4	37.5	36.8	2.7	7.8	60.0	57.5	36.3	34.3	3.7	8.2	
Norvégia — Norvège	60.6	58.5	36.4	33.4	3.0	8.1	63.5	61.2	32.5	31.0	4.0	7.8	
Svédország — Suède ..	58.7	55.8	38.6	34.9	2.7	9.3	59.0	55.8	37.6	34.7	3.4	9.5	62.7	59.7	33.4	32.2	3.9	8.1
Finnország — Finlande..	58.9	55.5	39.1	35.7	2.0	8.8	61.2	58.4	36.2	34.3	2.6	7.3	64.3	59.9	32.6	32.2	3.1	7.9
Németalföld — Pays-Bas	63.9	60.6	32.0	30.7	1.1	8.7	62.3	59.9	34.2	33.6	3.5	6.5	
Franciaország — France	58.9	56.0	36.5	35.4	4.6	8.6	51.5	45.4	43.3	42.0	5.2	12.6	
Spanyolország — Espagne	58.0	53.8	37.5	37.3	4.5	8.9	58.2	54.5	37.5	36.4	4.3	9.1	

Magyar Statisztikai Társaság.

Société Hongroise de Statistique.¹⁾

Séances d'étude.

François Fodor: *Le niveau de la production agricole en Hongrie, sur la base de la situation ethnographique et de la densité de la population.*

Dans la séance d'étude du 28 février 1928, présidée par M. Gustave Thirring, M. François Fodor, membre titulaire, a prononcé son discours de réception, intitulé *le Niveau de la production agricole en Hongrie, sur la base de la situation ethnographique et de la densité de la population.*

Zoltán Gerevich: *La statistique au service de la diplomatie.*

Dans la séance d'étude du 3 mai 1928, présidée par M. Désiré Laky, vice-président de la Société, M. Zoltán Gerevich, membre titulaire, prononça son discours de réception intitulé *La statistique au service de la diplomatie.*

VIe Assemblée générale annuelle.

La VIe Assemblée générale annuelle a été tenue le 3 mai 1928, sous la présidence de M. Gustave Thirring, président de la Société.

¹⁾ Les discours et conférences mentionnés dans ce compte-rendu seront publiés intégralement ou en d'amples extraits dans le numéro 2, de 1928, du *Journal de la Société Hongroise de Statistique.*

Ont été élus membres titulaires: MM. Denys Edelényi Szabó et Georges Gortvay, conseillers de section ministériels; M. Alexandre Mozolovszky, secrétaire ministériel; M. Tibor Szádeczky-Kardoss, adjoint à la Polytechnique.

M. Alexandre Dobrovits, secrétaire général, ayant présenté son rapport annuel, M. Louis Thirring, trésorier, rendit compte de la situation financière de la Société et M. André Andor présenta le rapport de la Commission de la vérification des comptes.

Séance solennelle à Pécs.

C'est à Pécs que la Société tint sa sixième séance solennelle, la troisième qui eut lieu en province. Comme celles de Szeged et de Debrecen, celle-ci eut également un beau succès, ce qui est dû en premier lieu à l'appui des milieux dirigeants locaux.

Les membres budapestois et les convives de Budapest sont arrivés en wagons spéciaux le 5 mai à Pécs.

Le lendemain, 6 mai, a été inauguré près de Pécs, dans la commune de Rácváros, la plaque commémorative faite en mémoire d'Antoine Vizaknai, autrefois sous-directeur de l'Office hongrois de statistique. Devant celle-ci, M. Aloyse Kovács, sous-secrétaire d'Etat, directeur actuel de l'Office, a prononcé un discours, soulignant les grands mérites que Vizaknai avait acquis pour le développement, à un niveau moderne, de la statistique hongroise.

Ensuite a eu lieu, à Pécs, l'inauguration de la plaque commémorative apposée, par la Société